

АНОТАЦІЯ

Кузьменко Т.М. Механізми реалізації публічної політики у сфері протидії рейдерству в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Харків. 2025.

Дисертаційне дослідження присвячене розв’язанню актуальної науково-прикладної задачі з наукового обґрунтування теоретико-методологічних засад та розробки практичних рекомендацій щодо формування ефективної системи публічного управління протидією рейдерству в умовах воєнних викликів та післявоєнного відновлення України. Робота ґрунтується на авторській гіпотезі про те, що ефективна протидія рейдерству в умовах післявоєнного відновлення України потребує не лише технічних чи правових рішень, а й фундаментальної трансформації інституційної архітектури публічного управління через впровадження цифрових технологій, що забезпечують повну транспарентність власності та бізнес-процесів, при одночасній зміні ментальних настанов від радянської патерналістської моделі до культури верховенства права.

Аналіз генези та еволюції поняття рейдерства як об’єкта публічно-управлінського впливу виявив багатовимірність цього явища та дозволив розробити комплексну класифікацію, що враховує різні параметри рейдерських атак: ступінь легітимності методів, спосіб захоплення об’єкта, масштаб впливу та технологічний рівень. Концептуалізація механізмів публічного

управління у сфері протидії рейдерству дозволила систематизувати їх на превентивні, оперативно-реактивні та відновлювально-компенсаційні, що функціонують на різних етапах протидії рейдерським атакам. Виявлено сім ключових закономірностей, що визначають ефективність цих механізмів, включаючи пряму кореляцію між якістю превентивних механізмів та інтенсивністю рейдерських атак, а також синергетичний ефект від комплексного застосування різних типів механізмів.

Уперше обґрунтовано підхід до формування адаптивної інтегрованої системи протидії рейдерству (АІСПР) в умовах високої невизначеності воєнного та післявоєнного періоду, який базується на п'яти взаємопов'язаних принципах: модульності й адаптивності, інтеграції «знизу вгору» та «згори вниз», цифровій основі як гаранті незворотності трансформацій, «множинній ешелонованості» та євроінтеграційній синхронізації. Розроблено багаторівневу архітектуру АІСПР, що включає стратегічний, регуляторний, операційний, цифровий та партнерський рівні, забезпечуючи системну стійкість навіть при тимчасовій дисфункції окремих компонентів.

Уперше обґрунтовано підхід до підвищення практичної цінності системи протидії рейдерству через синхронну оптимізацію цифрового механізму раннього попередження та блокування й інституційно-правового механізму посиленої відповідальності та спеціалізованого правосуддя. Запропонована логіка забезпечує «безшовну» інтеграцію проактивних та реактивних компонентів через п'ятирівневу архітектуру взаємодії, гарантуючи ефективне функціонування системи навіть при обмежених ресурсах.

Удосконалено типологію соціокультурних бар'єрів трансформації антирейдерської політики, яка комплексно охоплює

ієрархічну структуру ментальних перешкод та інтегрує їх із відповідними трансформаційними стратегіями подолання через призму міжнародного досвіду. Також удосконалено підхід до імплементації європейських стандартів у сфері протидії рейдерству, який ґрунтується на принципі селективної пріоритизації п'яти взаємодоповнюючих правових інструментів ЄС (GDPR, eIDAS, директиви про корпоративне право та превентивну реструктуризацію), їх поетапне впровадження за принципом «раннього врожаю» та системну адаптацію до особливостей повоєнного відновлення.

Аналітичний розділ дисертації виявив критичні недоліки існуючої системи протидії рейдерству в Україні, особливо в контексті воєнних викликів. Фрагментованість інституцій, недостатня цифровізація, слабка координація між стейкхолдерами та відсутність превентивних механізмів створюють системні вразливості для рейдерських атак, які неминуче зростатимуть із початком масштабної відбудови та залученням інвестицій. Дослідження організаційно-інформаційного механізму виявило контраст між нормативно-правовим регулюванням, орієнтованим на паперові процедури, та реаліями цифрової трансформації економіки, що потребує фундаментального переосмислення підходів до протидії рейдерству. Навіть часткова імплементація цифрових елементів АІСПР здатна знизити кількість рейдерських атак на 30-40% протягом першого року, а повне впровадження системи може забезпечити зниження рейдерських атак на 80-90% та підвищення інвестиційної привабливості України.

Практичне значення результатів дослідження полягає в можливості використання розроблених науково-методичних підходів і практичних рекомендацій органами публічної влади

різних рівнів для формування та реалізації ефективної системи протидії рейдерству в умовах післявоєнного відновлення та євроінтеграції України. Запропоновані механізми можуть бути впроваджені в діяльність Міністерства юстиції України, Національної поліції України, Бюро економічної безпеки України та інших органів для підвищення ефективності захисту прав власності та покращення інвестиційного клімату.

Ключові слова: публічне управління, протидія рейдерству, адаптивна інтегрована система, цифрова трансформація, післявоєнне відновлення, права власності, механізми, спеціалізоване правосуддя.